

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Архангай аймгийн Өндөр-Улаан сумын ЭМТ-ийн 2023 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: АРА-2024/114/-НА-СТА-ТШЗ

<p>Цахим хуудас: www.open.audit.mn Архангай аймаг 2023 он</p>	<p>Дарга, Тэргүүлэх аудитор Т.Байгалмаа Утас: 7033-3141 Цахим хаяг: Baigalmaat@audit.gov.mn Аудитын менежер Д.Нэргүйбаатар Утас: 7033-2860 Цахим хаяг: Nerguibaatard@audit.gov.mn Гэрээгээр аудит гүйцэтгэсэн: Бизкон аудит ХХК Архангай аймаг дахь салбар Ахлах аудитор Ч.Анхбаяр Утас: 8511-6555 Цахим хаяг: ankha964@gmail.com</p>
--	--

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

1. ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ	3
Аудитын гол асуудал.....	Error! Bookmark not defined.
2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ.....	5
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан.....	5
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	6
2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	7
2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан.....	8
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан.....	8
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА	10
3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа.....	10
3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин.....	10
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	11
3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв	12
3.5.3 Нэмэлт төсөв.....	13
3.5.5 Худалдан авах ажиллагааны гүйцэтгэл	13
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН	13
4.1 Ерөнхий зүйл.....	13
4.2 МАТЕРИАЛЛАГ БАЙДАЛ.....	14
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт	14
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	15
4.4.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд.....	15
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	15
4.5.1 Завсрын аудитын талаар	15
4.5.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн	15
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал	16
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	16
5.1 Төлбөрийн акт.....	16
5.1 Албан шаардлага	16
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ.....	17

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
БГАҮТХ	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж
ЭМЯ	Эрүүл мэндийн яам
ЭМГ	Эрүүл мэндийн газар
ЭМДС	Эрүүл мэндийн даатгалын сан
ЭМТ	Эрүүл мэндийн төв

1. ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АРХАНГАЙ АЙМАГ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн захиргааны ордон, А корпус, 2 дугаар баг,
Эрдэнэбулган сум, Архангай аймаг, 65139,
Утас/Факс: (976) 7033 3141,
Цахим шуудан: arkhangai@audit.gov.mn

2024.02.25 № 194
танай _____-ны № _____-т

АРХАНГАЙ АЙМГИЙН ӨНДӨР-УЛААН
СУМЫН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТӨВИЙН
ДАРГА О.МӨНХТУЯА ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Архангай аймгийн Өндөр-Улаан сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Архангай аймгийн Өндөр-Улаан сумын Эрүүл мэндийн төвийн 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно. Үүнд:

1. Албан хаагчдад үр дүнгийн урамшууллыг хавтгайруулан 64,637.4 мянган төгрөгөөр давхардуулан олгож, төсвийн хөрөнгийг үрэлгэн зарцуулсан
2. Тайлант жилд нийт 30,630.2 мянган төгрөгийн өр төлбөр ажилласан

Дээрх зөрчил нь Төсвийн тухай хууль, Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль аудитын нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Өндөр-Улаан сумын ЭМТ нь тайлант онд ЭМЯ-аас хандив тусламжаар 40,435.4 мянган төгрөгийн бараа материал, 21,520.2 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг үнэ төлбөргүй хүлээн авсныг санхүүгийн тайланд тусгасан байна.

Аудитын гол асуудал

Төрийн албаны зарим албан тушаалын цалингийн хэмжээ, доод хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай” Засгийн газрын 2023 оны 241 дүгээр тогтоолын дагуу тус байгууллагын албан хаагчдын үндсэн цалинг 2023 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрөөс

шинэчлэн баталсан байна. Үүнтэй холбоотойгоор цалин хөлс, нэмэгдэл урамшууллын зардал өмнөх оноос 11.1 хувиар өссөн байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Тус байгууллага нь 2023 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг 8 үндсэн зорилтын хүрээнд 48 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, дэвшүүлсэн зорилт, төлөвлөсөн арга хэмжээний хэрэгжилтийг Өндөр-Улаан сумын Засаг даргаас 83.0 хувьтай үнэлсэн байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Т.БАЙГАЛМАА

2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>146,159,738.18</u>	<u>184,494,781.48</u>
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	95,323,279.42	96,869,439.07
312	Банканд байгаа бэлэн мөнгө	95,323,279.42	96,869,439.07
3121	Төгрөг	95,323,279.42	96,869,439.07
31211	Төрийн сангийн харилцах	95,323,279.42	96,869,439.07
33	АВЛАГА	4,390,296.76	25,362,916.00
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	4,390,296.76	-
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	-	25,362,916.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	46,446,162.00	62,262,426.41
351	Түүхий эд материал	10,511,081.00	7,293,310.88
35130	Эм боох материал	10,511,081.00	7,293,310.88
354	Хангамжийн материал	35,935,081.00	54,969,115.53
35420	Аж ахуйн материал	24,530,000.00	47,304,250.10
35440	Түлш, шатах тослох материал	8,013,081.00	7,292,325.43
35460	Хүнсний материал	3,392,000.00	372,540.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>786,106,660.76</u>	<u>792,828,301.64</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	786,106,660.76	792,828,301.64
392	Биет хөрөнгө	771,356,660.76	778,318,301.64
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	660,929,862.88	660,929,862.88
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	- 132,266,865.87	- 144,085,183.11
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	236,601,860.00	242,601,860.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	- 96,871,037.28	- 118,793,009.20
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	196,034,489.88	180,042,403.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	- 98,582,794.18	- 49,056,080.48
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	19,722,605.20	8,551,726.20
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	- 14,211,459.87	- 1,873,277.65
393	Биет бус хөрөнгө	14,750,000.00	14,510,000.00
39301	Программ хангамж	1,200,000.00	1,200,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	- 460,000.00	- 700,000.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	14,010,000.00	14,010,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>932,266,398.94</u>	<u>977,323,083.12</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	-	<u>30,630,238.55</u>
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	-	30,630,238.55
413	Өглөг	-	30,630,238.55
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	-	27,723,538.55
4136	Бусад өглөг	-	2,906,700.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	-	2,906,700.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>932,266,398.94</u>	<u>946,692,844.57</u>
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	932,266,398.94	946,692,844.57
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	377,631,204.13	377,631,204.13
51101	Өмч: - төрийн	377,631,204.13	377,631,204.13
512	Хуримтлагдсан үр дүн	229,625,214.83	244,051,660.46
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	229,625,214.83	229,625,214.83
51220	Тайлант үеийн үр дүн	-	14,426,445.63
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	325,009,979.98	325,009,979.98
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	<u>932,266,398.94</u>	<u>977,323,083.12</u>

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	1,117,006,689.72	1,068,520,688.73
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	-	1,153,240.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	-	1,153,240.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	-	1,153,240.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	1,153,240.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	925,039,380.00	980,048,826.30
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	15,970,100.00	27,770,000.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	15,970,100.00	27,770,000.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	909,069,280.00	952,278,826.30
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	909,069,280.00	952,278,826.30
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	980,233,096.72	1,054,094,243.10
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	980,233,096.72	1,054,094,243.10
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	980,233,096.72	1,053,264,896.10
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	540,739,170.81	638,896,339.93
210101	Үндсэн цалин	355,159,380.10	335,226,919.79
210102	Нэмэгдэл	100,116,765.97	225,121,537.34
210104	Урамшуулал	49,335,406.19	53,940,277.80
210105	Гэрээт ажлын хөлс	36,127,618.55	24,607,605.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	51,402,568.19	80,538,338.03
210201	Тэтгэврийн даатгал	37,593,410.71	54,884,657.41
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,869,839.69	6,317,648.79
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,003,908.45	5,715,475.07
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	667,454.23	1,154,275.81
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	6,267,955.11	12,466,280.95
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	17,173,979.00	20,111,627.57
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,126,659.47	5,366,653.00
210302	Түлш, халаалт	12,609,819.53	13,231,674.57
210303	Цэвэр, бохир ус	437,500.00	1,513,300.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	71,365,801.82	63,484,746.00
210401	Бичиг хэрэг	8,572,940.00	7,144,700.00
210402	Тээвэр, шатахуун	27,655,340.00	35,532,246.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,696,193.00	4,230,400.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	1,917,000.00	3,950,700.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	28,524,328.82	12,626,700.00
2105	Нормативт зардал	215,345,154.43	156,250,198.45
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	177,656,754.43	119,214,538.45
210502	Хоол, хүнс	27,552,000.00	29,921,660.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	10,136,400.00	7,114,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	21,321,800.00	12,122,600.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	3,307,000.00	578,000.00
210604	Урсгал засвар	18,014,800.00	11,544,600.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,912,000.00	2,758,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,912,000.00	2,758,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	701,143.00	1,053,008.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	-	110,950.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	200,000.00	200,000.00

Архангай аймгийн Өндөр-Улаан сумын ЭМТ-ийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	501,143.00	742,058.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	60,271,479.47	78,050,038.12
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	27,938,860.00	18,797,400.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	32,332,619.47	59,252,638.12
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	-	829,347.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	-	829,347.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	-	829,347.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	<u>136,773,593.00</u>	<u>14,426,445.63</u>
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	<u>136,773,593.00</u>	<u>14,426,445.63</u>

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	<u>1,040,322,280.00</u>	<u>981,202,066.30</u>
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	-	1,153,240.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	-	1,153,240.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	-	1,153,240.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	-	1,153,240.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,040,322,280.00	980,048,826.30
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	15,970,100.00	27,770,000.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	15,970,100.00	27,770,000.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	1,024,352,180.00	952,278,826.30
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	1,024,352,180.00	952,278,826.30
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	<u>892,541,300.58</u>	<u>938,108,606.65</u>
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	892,541,300.58	938,108,606.65
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	892,541,300.58	937,279,259.65
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	545,129,467.57	608,072,656.46
210101	Үндсэн цалин	359,549,676.86	310,713,902.09
210102	Нэмэгдэл	100,116,765.97	219,610,469.77
210104	Урамшуулал	49,335,406.19	51,614,389.50
210105	Гэрээт ажлын хөлс	36,127,618.55	26,133,895.10
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	51,402,568.19	79,248,186.19
210201	Тэтгэврийн даатгал	37,593,410.71	54,884,657.41
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,869,839.69	6,317,648.79
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,003,908.45	5,715,475.07
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	667,454.23	1,158,275.81
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	6,267,955.11	11,172,129.11
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	13,532,500.00	25,440,653.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,126,659.47	5,366,653.00
210302	Түлш, халаалт	8,968,340.53	19,024,000.00
210303	Цэвэр, бохир ус	437,500.00	1,050,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	68,551,493.00	56,896,265.00
210401	Бичиг хэрэг	8,333,600.00	7,100,300.00
210402	Тээвэр, шатахуун	39,264,900.00	28,909,165.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,696,193.00	4,170,400.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	1,800,000.00	3,950,300.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	14,456,800.00	12,766,100.00
2105	Нормативт зардал	133,865,618.82	119,740,491.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	91,199,218.82	88,692,691.00
210502	Хоол, хүнс	31,000,000.00	23,933,800.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	11,666,400.00	7,114,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	48,643,610.00	23,828,300.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	18,176,010.00	578,000.00
210604	Урсгал засвар	30,467,600.00	23,250,300.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,912,000.00	2,758,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,912,000.00	2,758,000.00

Архангай аймгийн Өндөр-Улаан сумын ЭМТ-ийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	701,143.00	1,053,008.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	-	110,950.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	200,000.00	200,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	501,143.00	742,058.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	28,802,900.00	20,241,700.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	28,802,900.00	20,241,700.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	-	829,347.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	-	829,347.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	-	829,347.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	<u>147,780,979.42</u>	<u>43,093,459.65</u>
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	52,457,700.00	41,547,300.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	52,457,700.00	41,547,300.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	52,457,700.00	41,547,300.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	52,457,700.00	41,547,300.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	<u>- 52,457,700.00</u>	<u>- 41,547,300.00</u>
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	95,323,279.42	1,546,159.65
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	95,323,279.42
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	95,323,279.42	96,869,439.07

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C08	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	377,631,204.13	325,009,979.98	229,625,214.83	932,266,398.94
D01	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	377,631,204.13	325,009,979.98	229,625,214.83	932,266,398.94
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	-	-
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	377,631,204.13	325,009,979.98	229,625,214.83	932,266,398.94
D08	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	14,426,445.63	14,426,445.63
D09	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	377,631,204.13	325,009,979.98	244,051,660.46	946,692,844.57

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/ төгрөгөөр /

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны		Зөрүү	Хувь
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл		
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,113,777,400.00	978,826,559.65	134,950,840.35	87.88
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,113,777,400.00	978,826,559.65	134,950,840.35	87.88
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,113,777,400.00	978,826,559.65	134,950,840.35	87.88
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	730,275,700.00	608,072,656.46	122,203,043.54	83.27
210101	Үндсэн цалин	356,295,300.00	310,713,902.09	45,581,397.91	87.21
210102	Нэмэгдэл	277,821,800.00	219,610,469.77	58,211,330.23	79.05
210104	Урамшуулал	65,970,800.00	51,614,389.50	14,356,410.50	78.24
210105	Гэрээт ажлын хөлс	30,187,800.00	26,133,895.10	4,053,904.90	86.57

Архангай аймгийн Өндөр-Улаан сумын ЭМТ-ийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	88,493,900.00	79,248,186.19	9,245,713.81	89.55
210201	Тэтгэврийн даатгал	59,740,500.00	54,884,657.41	4,855,842.59	91.87
210202	Тэтгэмжийн даатгал	7,188,200.00	6,317,648.79	870,551.21	87.89
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	5,750,800.00	5,715,475.07	35,324.93	99.39
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,437,700.00	1,158,275.81	279,424.19	80.56
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	14,376,700.00	11,172,129.11	3,204,570.89	77.71
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	26,270,000.00	25,440,653.00	829,347.00	96.84
210301	Гэрэл, цахилгаан	6,196,000.00	5,366,653.00	829,347.00	86.61
210302	Түлш, халаалт	19,024,000.00	19,024,000.00	0.00	100.00
210303	Цэвэр, бохир ус	1,050,000.00	1,050,000.00	0.00	100.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	57,503,300.00	56,896,265.00	607,035.00	98.94
210401	Бичиг хэрэг	7,348,800.00	7,100,300.00	248,500.00	96.62
210402	Тээвэр, шатахуун	29,135,200.00	28,909,165.00	226,035.00	99.22
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	4,302,900.00	4,170,400.00	132,500.00	96.92
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	3,950,300.00	3,950,300.00	0.00	100.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	12,766,100.00	12,766,100.00	0.00	100.00
2105	Нормативт зардал	120,988,100.00	119,740,491.00	1,247,609.00	98.97
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	89,940,300.00	88,692,691.00	1,247,609.00	98.61
210502	Хоол, хүнс	23,933,800.00	23,933,800.00	0.00	100.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	7,114,000.00	7,114,000.00	0.00	100.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	65,375,600.00	65,375,600.00	0.00	100.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	42,125,300.00	42,125,300.00	0.00	100.00
210604	Урсгал засвар	23,250,300.00	23,250,300.00	0.00	100.00
2107	Томилолт, зочны зардал	3,028,000.00	2,758,000.00	270,000.00	91.08
210702	Дотоод албан томилолт	3,028,000.00	2,758,000.00	270,000.00	91.08
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,450,000.00	1,053,008.00	396,992.00	72.62
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	500,000.00	110,950.00	389,050.00	22.19
210803	Даатгалын үйлчилгээ	200,000.00	200,000.00	0.00	100.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	750,000.00	742,058.00	7,942.00	98.94
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	20,392,800.00	20,241,700.00	151,100.00	99.26
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	20,392,800.00	20,241,700.00	151,100.00	99.26
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,113,777,400.00	980,372,719.30	133,404,680.70	88.02
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	27,770,000.00	26,940,653.00	829,347.00	97.01
132001	Орон нутгийн төсвөөс	27,770,000.00	26,940,653.00	829,347.00	97.01
1340	НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	989,530,900.00	952,278,826.30	37,252,073.70	96.24
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	989,530,900.00	952,278,826.30	37,252,073.70	96.24
1200041	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,153,200.00	1,153,240.00	-40.00	100.00

Архангай аймгийн Өндөр-Улаан сумын ЭМТ-ийн 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

1200042	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	95,323,300.00		95,323,300.00	
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		95,323,279.42	-95,323,279.42	
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		96,869,439.07	-96,869,439.07	
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	1	1	0	
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1	1	0	
610001	Төсвийн байгууллага	1	1	0	
62	АЖИЛЛАГСДЫН ТОО	33	33	0	
620001	Удирдах ажилтан	1	1	0	
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	22	22	0	
620003	Үйлчлэх ажилтан	6	6	0	
620004	Гэрээт ажилтан	4	4	0	

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 640,121.3 мянган төгрөгийн алдаа¹ илэрч, санхүүгийн тайланд залруулга хийлгэлээ.

Залруулгын алдаа:

- Цалингийн дансны бичилтийг шалгахад 2023 оны нийт 640,121.3 мянган төгрөгийн олговол зохих цалингийн дүнгээр цалингийн зардлын данс руу бичилт хийгээгүй, цалингийн суутгалуудаас зардал руу бичилт хийсэн.

Аудитаар нийт 95,267.6 мянган төгрөгийн зөрчил² илэрсэнд зөрчлийг арилгах 1 төлбөрийн акт, 2 албан шаардлага хүргүүлээ.

Залруулагдаагүй зөрчилтэй асуудлаас материаллаг алдааны зөрчил нь 95,267.6 мянган төгрөг бөгөөд тогтоосон материаллаг байдлын дүн 7,796.4 мянган төгрөгөөс их байгаа тул **Хязгаарлалттай** дүгнэлт өглөө.

3.1 Төлбөрийн акт

3.1.1 Нийт албан хаагчдад үр дүнгийн урамшууллыг улирал бүрд олгосон байхад 12 сард 16,700.0 мянган төгрөгийг дахин давтан олгож, төсвийн хөрөнгийг үрэлгэн зарцуулсан зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5.-т "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", 46 дугаар зүйлийн 6-д "Гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтийн зарчмаар санхүүждэг төрийн үйлчилгээний байгууллагад энэ хуулийн 44.5.1, 46.3 хамаарахгүй", Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.3. "хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох," гэсэн заалтуудыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төсөвт төвлөрүүлэх төлбөрийн акт тогтоолоо.

3.2 Албан шаардлага

3.2.1 Үр дүнгийн урамшууллыг журам зааврын дагуу улирал бүрд олгосон байхад дахин давтан давхардуулан 5 удаа ЭМТ-ийн даргын "эрүүл мэндийн ажилтнуудын үндсэн цалин нэмэгдүүлэх, нийгмийн баталгааг хангах" гэсэн тушаалаар 47,937.4 мянган төгрөгийг олгосон байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5.-т "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", 46 дугаар зүйлийн 46.6-д "Гүйцэтгэлд суурилсан санхүүжилтийн зарчмаар санхүүждэг төрийн үйлчилгээний байгууллагад энэ хуулийн 44.5.1, 46.3 хамаарахгүй", Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.3. "хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох," гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчлийг таслан зогсоох байх албан шаардлага хүргүүлээ
АРА-2024/114-НА-СТА-ТШЗ

3.2.2 Тайлант жилд ХХОАТ өглөг 27,723.5 мянган төгрөг, Дөрвөн сайхан мед" ХХК-нд багаж тоног төхөөрөмжийн 2,906.7 мянган төгрөг, нийт 30,630.2 мянган төгрөгийн өглөг үүсгэж ажилласан зөрчил илэрлээ.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8-д "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх" гэсэн заасныг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Зөрчлийг таслан зогсоох байх албан шаардлага хүргүүлээ.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

4. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Тоо	Дүн
							Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		
Олговол зохих цалингийн дүнгээс бичилт хийгээгүй	1	640,121.3			1	640,121.3	1	640,121.3				
Дүн	1	640,121.3			1	640,121.3	1	640,121.3				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
	Тоо	Дүн	Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
			Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Хууль зөрчиж урамшуулал давхардуулан олгосон	1	47,937.4			1	47,937.4						
Хууль зөрчиж урамшуулал давхардуулан олгосон	1	16,700.0	1	16,700.0								
Өглөг үүсгэсэн	1	30,630.2			1	30,630.2						
Дүн	3	95,267.6	1	16,700.0	2	78,567.6						

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс					
	Тоо	Дүн	Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
			Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой зөрчил								
Мэдээлэл дутуу байршуулсан	1	0			1	0		
Дүн	1	0			1	0		
Бусад хууль тогтоомжтой холбоотой зөрчил								
Худалдан авах ажиллагаанд харьцуулалт хийж, үнийн судалгаа авч шийдвэрлээгүй	1	0			1	0		
Дүн	1	0			1	0		
Нийт дүн	2	0			2	0		

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.